

Zpravodaj AMČR 7 (29. 3. 2021)

Vážení uživatelé AMČR,

po delší odmlce Vám přinášíme přehled novinek dotýkajících se Archeologické mapy ČR.

1. Digitální archiv AMČR

Na tradiční adrese <https://digiarchiv.aiscr.cz/> naleznete Digitální archiv AMČR v novém kabátě. Mimo vylepšené vizuální podoby a nových nástrojů pro vyhledávání především zpřístupňuje nové soubory dat a plně nahrazuje původní vyhledávání záznamů v desktopové aplikaci AMČR. Obsahuje nejen archeologickou dokumentaci, ale i veškeré další druhy záznamů, které jsou v rámci AMČR archivovány, tedy data o projektech, akcích, lokalitách, samostatných nálezech a 3D modelech. Digitální archiv se tak stává místem, kde je na jednom místě dostupná nejbohatší sbírka archeologických dat o České republice jako celku, a to volně online.

Datový soubor v Digitálním archivu se bude dále rozšiřovat tak, jak budou přibývat nové údaje do AMČR. Nejnověji v Digitálním archivu naleznete archiv 16.000 leteckých snímků pořízených Martinem Gojdou. Z celkového objemu leteckých fotografií ARÚ tak zbývá zpracovat pouze staré černobílé negativy, věnovat se však budeme i dalším souborům, jako jsou data Z. Smrže, M. Čechury či J. Prostředníka. Intenzivně pokračuje také zpracování leteckých fotografií pro oblast Moravy a Slezska, a to v projektu Archeologie z nebe (<http://www.archeologieznebe.cz/>).

Nový Digitální archiv bude brzy doplněn o podrobnou nápovědu, která bude zveřejněna počátkem dubna. Těšit se můžete také na velký krok, kterým bude zveřejnění všech revidovaných dat Archeologické databáze Čech – k tomu by mělo dojít na přelomu března a dubna a budeme Vás o tom samostatně detailně informovat.

2. Jak správně citovat data AMČR?

S využíváním dat z Digitálního archivu AMČR souvisí i správné citování poskytovaných záznamů a dokumentace. Nemí-li explicitně stanoveno jinak, veškerá poskytovaná data podléhají licenci Creative Commons Uveďte původ-Neužívejte komerčně 4.0 Mezinárodní ([CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)). Data tak lze volně šířit pro nekomerční účely, licence však nezbavuje uživatele povinnosti uvést odpovídající odkaz na zdroj. Při využití dat a nástrojů AIS CR Vás proto žádáme o:

- a) **uvedení odkazu na nástroj či data** obvyklým způsobem ve Vašich výstupech (citace);
- b) o **navázání Vašich výstupů na AIS CR** při zápisu do Rejstříku informací o výsledcích (RIV; pole Velké výzkumné infrastruktury);
- c) o **evidenci výstupů** pomocí tohoto stručného dotazníku: <https://www.aiscr.cz/vystupy>

Doporučenou formou **citace jednotlivého záznamu v AMČR** je:

- **v textu:**
text (AMČR, M-201400460A)

- **v seznamu zdrojů jednotlivě:**
AMČR: Záznam M-201400460A [cit. RRRR-MM-DD]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-201400460A>.
- **nebo v seznamu zdrojů souhrnně:**
AMČR: Archeologická mapa České republiky. [cit. RRRR-MM-DD]. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/>.

Doporučenou formou **citace obsahu dokumentu** (nikoliv záznamu o něm) je:

- **v textu:**
text (Svoboda 1894, 3)
- **v seznamu zdrojů jednotlivě:**
Svoboda, B. 1894: Dokument C-TX-198201171. Archeologický ústav Praha. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/C-TX-198201171>.

3. Nálezové zprávy a další dokumenty vkládané do AMČR – čemu věnovat pozornost

Z důvodu ochrany osobních údajů prosíme, aby nálezové zprávy a další dokumenty **byly vkládány do AMČR bez osobních údajů stavebníků a dalších osob** (za osobní údaje nejsou považovány údaje o autorství, jména členů týmu a obdobné údaje podstatné pro vlastní archeologický výzkum). Osobní údaje nevkładejte ani do formulářů v AMČR mimo polí k tomu určených (oznamovatel a související pole, ze kterých se údaje při archivaci automaticky odstraňují).

Dokumenty vkládané archeology do AMČR by měly **vždy obsahovat informace, které dále rozšiřují a obohacují data zapsaná do formuláře akce**. Nemělo by se tak jednat o dokumenty, které obsahují pouze konstatování, že archeologická akce proběhla, příp. údaje administrativního charakteru (typicky dokumenty připojované k drobným negativním akcím). Pokud je zápis ve formuláři úplný k informování o akci z hlediska popisu výsledků a průběhu výzkumu, stačí na kartě Dokumentace zaškrtnout pole „Odeslat ZAA jako NZ“ a systém nebude vyžadovat přiložení žádného dalšího dokumentu. Archivování dokumentů, které nenesou žádnou informaci, zbytečně vytěžuje datová úložiště a kapacity archivářů, ale především zahrnuje vyhledávání informací v Digitálním archivu zbytnými údaji.

Při vkládání dokumentů do AMČR zároveň **prosíme o vyplňování pole „Popis“** na kartě Dokumentace. Do tohoto pole vyplňte výstižný popis obsahu dokumentu (může jít např. o rozšířený název), ze kterého bude patrné, o jakou akci se jedná a jaký má obsah dokumentu charakter. Usnadníte tak orientaci v dokumentech při vyhledávání.

4. Férová archeologická data

Při práci s archeologickými daty klade Archeologický informační systém České republiky důraz na prosazování a šíření principů skrývajících se za anglickou zkratkou **FAIR** (Findability – vyhledatelnost; Accessibility – přístupnost; Interoperability – interoperabilita; Reusability – využitelnost). Chtěli bychom proto upozornit na vznik českého překladu příručky **„Zásady zajištění FAIRové správy a využitelnosti dat“**, která vznikla v rámci projektu PARTHENOS a je v nově k dispozici na webu Archeologie online (<http://www.archeologieonline.cz/praxis.vm>) nebo v repozitáři Zenodo (<https://doi.org/10.5281/zenodo.3946099>). V této příručce naleznete 20 zásad, které by měl znát každý tvůrce a správce výzkumných dat a které přispějí k tomu, že budou Vaše data co nejefektivněji sbírána, zpracovávána, uchovávána a zpřístupňována.

5. Facebookové stránky AIS CR

Archeologický informační systém České republiky (AIS CR) má mimo vlastních webových stránek také stránku na sociální síti Facebook (<https://www.facebook.com/ArcheologickyInformacniSystem/>). V pravidelně zveřejňovaných příspěvcích zde naleznete novinky z prostředí AIS CR, tipy na práci s jeho součástmi nebo zajímavá archeologická data, která systém obsahuje. Jde tak o zdroj pravidelně aktualizovaných informací, který stojí za to sledovat.

6. Oficiální spuštění modulu AMČR-PAS

K termínu 1. 4. 2021 dojde k oficiálnímu spuštění plného provozu *Portálu amatérských spolupracovníků a evidence samostatných nálezů (AMČR-PAS)*. Jeho cílem je systematický sběr informací o nálezech pocházejících z aktivit amatérských spolupracovníků archeologických pracovišť. Jde o webový portál navázaný na systém Archeologické mapy České republiky, který slouží pro podporu této spolupráce. Všechny informace o novém systému a řadu souvisejících materiálů naleznete na webu: <http://www.archeologickamapa.cz/pas>

Souhrn dalších novinek o AIS CR, včetně popisu nově poskytovaných nástrojů a služeb se můžete dočíst v [nedávno publikovaném článku v Přehledu výzkumů](#).